

ALIENISTI

Poets of #42 - 25. numero, 20. vuosikerta
ISSN 1236-0449

KOSMOSKYNÄ 4/2009b

93. numero, 25. vuosikerta, 4 lehteä
vuodessa

ISSN: 0785-2517

<http://kosmoskyna.net>

JULKAISIJAT:

Jyväskylän Science Fiction Seura 42 ry
Suomen Tieteiskirjoittajat ry

VASTAAVA TOIMITTAJA:

Anne Leinonen

TAITTO:

Jussi Vainikainen

PAINOPAIKKA:

Jyväskylän yliopistopaino 2010

TEKIJÄNOIKEUDET:

Yksittäisten artikkelien ja runojen tekijänoikeudet (©2010) ovat kirjoittajilla, koosteen tekijänoikeudet ovat Jyväskylän Science Fiction Seura 42:lla ja Suomen Tieteiskirjoittajat ry:llä.

Sisällysluettelo

Anne Leinonen

Runous, kyntämätön korpimaa? 3

Liisa Rantalaiho

Aniara 4

Runoja:

Johan Finckelman 5

Hannele Hakala 6

Boris Hurta 8

Tuukka Hämäläinen 10

Mauri Lehtonen 13

Jooa Järventaus 14

Saana Tykkä 16

Marianna Leikomaa 17

Liisa Rantalaiho 20

Mixu Lauronen 21

Eeva Pohjonen 22

Klaus Maunuksela 24

Mixu Lauronen

Arvosteluja 25

Eero Suoranta

Talvikuninkaan tulkintaa 26

Kuvat

Kirsty Pargeter | Dreamstime.com (Kansi)

J.J. Grandville (Jean Ignace Isidore Gérard): 7, 18 - 23

Nasa: 20

Louis-Henri Brévière (takakansi)

Jyväskylän Science Fiction Seura 42 ry

Keski-Suomen kirjailijatalo

Seminaarinkatu 26 B

40100 Jyväskylä

WWW: www.scifi42.fi

Sähköpostilista: 42@scifi42.fi

(liittymiset <http://scifi42.fi/mailman/listinfo/42>)

42 on vuodesta 1989 toiminut seura, jonka tarkoitus on edistää ja tukea science fiction- ja fantasiakulttuurin harrastamista Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän kaupungin alueella, sekä edistää harrastuksen leviämistä ja yhdistää harrastajia koko Keski-Suomen alueella.

Jäsenmaksu on 6,66 euroa ja se maksetaan tilille 529002-2165599 tai suoraan toimihenkilöllemme. Alienisti-lehti lähetetään jäsenmaksun maksaneille. Huom! Jos maksat ensi kertaa jäsenmaksua, niin ilmoita siitä Jussi Vainikaiselle, jussi.vainikainen@luukku.com

Suomen Tieteiskirjoittajat ry

Terrakoti / STk ry.

Yo-talo A, 2 krs.

Rehtoripellontie 4, 20500 Turku

WWW: <http://tieteiskirjoittajat.utu.fi>

stk-hallitus@lists.utu.fi

Sähköpostilista: stk@lists.utu.fi

(liittymiset: <https://lists.utu.fi/mailman/listinfo/stk>)

STk on kaikille tieteis- ja fantasiakirjoittamisesta kiinnostuneille suunnattu valtakunnallinen yhdistys, jonka tavoitteena on koulutuksen, julkaisutoiminnan sekä tiedotuksen kautta parantaa suomalaisen sf/f-kirjallisuuden tasoa sekä asemaa.

Yhdistykseen voi liittyä kuka tahansa. Liittyminen tapahtuu maksamalla jäsenmaksu (14 euroa vuonna 2010, nuorisojäsenmaksu alle 18-vuotiaille 7 euroa) seuran tilille Sampo 800019-1746033 (viitteeksi 20103). Ilmoitathan maksun jälkeen yhteystietosi yhdistyksen jäsenrekisterin sähköpostiosoitteeseen kortisto@kosmoskyna.net.

Anne Leinonen

Runous, kyntämätön korpimaa?

Spekulatiivisen fiktion kirjoittajille Lovecraft ja Poe ovat selkärangassa, mutta google-runous, flarf ja cut up* todennäköisesti vähemmän harjoitettuja kirjoittamisen muotoja.

Jotta runo olisi spekulatiivinen, onko siinä käsiteltävä alan kuvastoa kuten menninkäisiä, haltioita, tulevaisuuden kaupunkeja tai avaruutta? Onko ainoaa vakavaa scifirunoutta yhteiskuntakriittinen runous, joka maalaa lukijan eteen dystopioita? Ennakkokäsitysten viettäväksi on helppo lähteä. Voisiko ajatella, että runous itsessään on jo spekulatiivista. Sanoilla leikittely aukaisee niin kirjoittajan kuin lukijan päässä uudenlaisia elämyksiä, näennäisen satunnaiset ajatukset yhdistyvät uudenlaiseksi kokemukseksi. Nonsensen tai vaikka tajunnanvirran luominen vapauttaa tiukasta syy-seuraussuhteisiin nojaavasta proosasta. Runon logiikka on unen logiikkaa, vapaasti assosioivaa, paljastavaa, eläimellistä. Notkean lyriikan keskeltä voi löytää kirjoittajaminänsä kaikesta turhasta riisuttuna.

Tässä numerossa runoa voi ottaa hänestä kiinni ja kokeilla, irtoaako se sormiin sätkimään vai asettuuko kauniisti lyriksen sisliskon osaksi. Parasta testimateriaalia ovat itse runot, joita lehden sivuilla runsain mitoin onkin. Mukana on lisäksi esittely klassikoteoksesta Aniarasta sekä filkeistä. Keväällä ilmestyneet Mark Mallonin Aregemia sekä Tuukka Hämäläisen Moottorit ovat saaneet leiman "scifirunoteos", joten on hyvä katsoa, millaisista aineksista ne on tehty.

Ennakkotietojen mukaan Teemu Manniselta ilmestyy syksyllä 2010 scifirunoteos ni-

meltä Futurama. Kirjoittajakammioissa spefirunot taitavat olla pop. Ei muuta kuin kokeilemaan, mihin runo taipuu!

* *Google-runous*: Hakukonerunous, jossa hakujen avulla tuotetaan tekstimassaa runoilijan työstehtäväksi.

Flarf: Google-runouden alalaji, jossa on ideaana käyttää keskustelupalstojen tekstejä materiaalina.

Cut up: Kollaasitekniikalla kasattu runo.

Linkkivinkkejä:

- Artikkelit 2000-luvun runoudesta (Kristian Blomberg, Henriikka Tavi, Teemu Manninen) <http://www.tulijasavu.net/2010/03/2000-luvun-runous/>
- Erilaisia runokoneita netissä <http://www.runokone.com/>
- Runoteoksia ladattavissa pdf-muodossa: <http://www.nokturno.org/>
- Haikuja taikova runobotti <http://www.sanatampere.net/runorobotti.htm>
- Nihil Interit <http://nihilinterit.wordpress.com/>

Vuonna 1978 perustettiin Science Fiction Poetry Association (<http://www.sfpoetry.com/>). Sen perustaja Suzette Haden Elgin on julkaissut myös *The Science Fiction Poetry Handbookin*. Mitä on sitten sf-runous? Sivuston mukaan se sisältää spekulatiivisia elementtejä eli tieteisfiktioita, fantasiaa tai kauhua. Sivustolta löydät muun muassa linkit yli kuuteenkymmeneen lehteen, jotka maksavat julkaistuista sf-runouksista.

Liisa Rantalaaho

Aniara. Katsaus ihmiseen ajassa ja tilassa (Bonniers, 1956)

on Harry Martinsonin runoelmateos radaltaan eksyneestä avaruusaluksesta. Se sisältää 103 ”laulua” (joista 29 ensimmäistä ilmestyi v. 1953 runokokoelmassa Cikada.) Martinsonille teos tuotti myöhemmin (1974) kirjallisuuden Nobelin. Kirjan laulut ovat sekä riimillisiä että vapaamittaisia, rytmi useimmiten silosäettä. Kun Aila Meriluoto suomensi Aniaran (WSOY, 1963), oli Martinsonin toivomus painottaa rytmiä, vaikka riimien kustannuksella. Suomennos on hyvä, mutta alkuperäinen parempi.

Avaruusalus Aniara kuljettaa työsiirtolaisia ydinsodan saastuttamasta Maasta Marsiin, kun asteroidi saa sen kurssiltaan ja ohjaimet vahingoittuivat; matka jatkuu valovuosien päähän kohti Lyyran tähdistöä. Aluksen älykäs tietojärjestelmä Miima välittää kuvia Maasta ja muista maailmoista; tarinan minäkertoja on juuri Miimaa hoitava mimarobi. Miima on tunteva järjestelmä, aluksen kulttuurin ja ajanvietteen keskipiste – kunnes se särkyä tuskasta näyttäessään Maan Dorisburgin tuhon: ”Nu ville hon i tingets namn ha fred.” (laulu 28). Kivilläkin on herkempi omatunto kuin ihmisellä.

Vuosien mittaan aluksella syntyy erilaisia kultteja, profeettoja ja valtajärjestelmiä, kun ihmiset pakenevat todellisuutta tanssiin, seksiin, uskontoon, ihmisuhreihin ja hirmuvaltaan. Muistot Maasta ja Marsista ovat kipeitä

ja rakkaita, avaruuden äärettömyys vaikea tajuta. Lopuksi jäljellä on kasa tomuksi hajoavia luita sarkofagin kiittäessä vuosituhansia kohti Lyyraa.

Runoelma on sekä aikaansa sidottu että ajaton. Sen taustana ovat keskitysleirit, Hiroshima, kylmä sota, vetypommin ja ydinohjusten kehittäminen – nykysukupolvi voisi vaihtaa tilalle Maan ekologisen tuhon. Ajatonta on ihmisyyden luotaus. Suomennoksen esipuheessa Martinson kertoo yllättyneensä, että Aniaraa voitiin lukea pintatason seikkailutarinana, hänelle Aniara on ”kohtalonympäristömme, jota kannamme sisimmässämme kuin avaruutta ja jossa tajuntamme käsittää ja jäsentää olemassaolon arvoituksen kategorioiksi jotka tekevät meistä ihmisiä.” Teoksen ihmiskuva on yleensä synkkä, ihminen on ”tuhkan kuningas” joka tuhoaa maailmansa. Mutta tragiikan ohella Aniara on kuitenkin myös täynnä ihmeen tuntua, sekä avaruuden että ihmisyyden ihmettä:

”Stjärnhimlens eviga mysterium
och den celesta mekanikens under
är lag, men inte evangelium.
Barmhärtigheten gror på livets grunder.”
(laulu 102)

Legend of Lords

I have been asked
if he lies
who tells a tale
like Paradise.
But I have seen
and I can swear
that once there was
a Golden Year
when Four of Them,
they rode for fun
and they were known
by everyone:

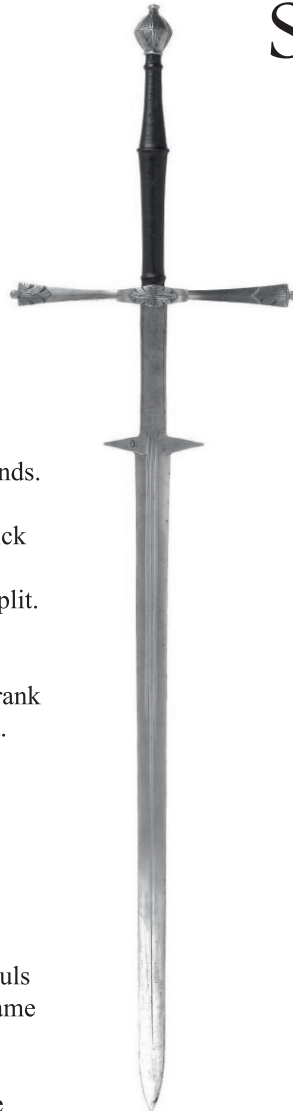
One cleric wise,
but ladies' man;
one gentle thief
with blooded hands.
One lady elf
who was too quick
to even think
how could she split.
One less-a-hero
always loosed
'cause wine he drank
and food abused.

As long as we
can keep in mind
the Deeds of Brave
in Hell of Time,
the Lords of Lore
will have a ride
by Grave of Tales
and never die.

From Cave of Souls
you'll find the name
and in your heart
it will remain:
the Lords of Lore
by wit and voice,
'cause they did have
no other choice,
had angel's heart
and giant's guts
to ride against
the Mills of Gods.

Johan Finckelman

When Sword Demands

Through stones of earth
and darken'd ice
the Light of Heroes
hit the eyes.
It shows the secrets
we will see
and Kings may rule
if they agree
the hidden words
of Holy Fight,
the words of honour
give them Right:

"No winter's week
or frozen year
could stop the peek
of flying spear.
No wind so hard
or falling rain
could ease the hit
of dagger's pain.
No darkness' cold
or slipping hands
could change the Quest
when Sword demands."

By silent stars
and gloomy moon
the Sacred tell,
the Doomed doom:
when all you love
don't mean a thing
you start to know
adventurin

Hannele Hakala

Voiko hukkoa itsensä kaltaiseksi, omaan muotoon?

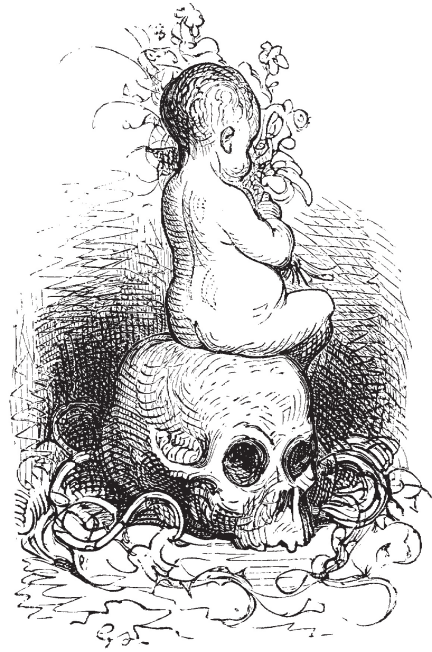
Kun hän ei voi enää muuta, kun hän ei jaksa uida, kalasta tulee runoilija.

Leveälierinen hattu päässään hän kirjoittaa suomusormellaan sumuun sanoja, jotka muistaa, jotka on tiennyt aina.

Kun myrskyää, hän vetäytyy lähelle itseään ei koskaan veteen. Tyynellä säällä maailman kylkeä vasten hän kuulee huudot:
- Hyppää mereen! Ui puolestamme!
Ja poiskulkevien selkien kuiskaukset:
- Hänestä tulisi mestariuimari, jos oppisi kellumaan.

Tuskallista on kalan kasvattaa jalkoja, hengittää kiduksilla, joihin keuhkot ovat puhkeamassa.

Hän huutaa tuuleen kysymyksiä:
- Voiko vetten päällä kävellä? Voiko kukaan olla ihminen?

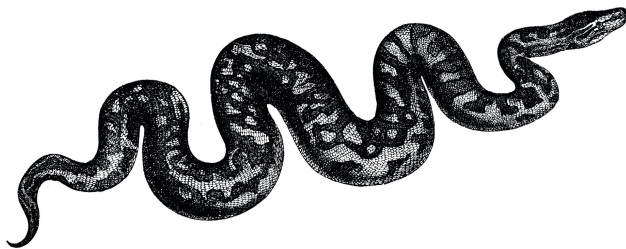
Hämmentynyt kuolema

Näetkö nuoren miehen, vaaleahiuksisen, ruskettuneen? Viikate kädessä hän katsoo mieltien peltoa. Nyt aikoo niittää, pysähtyy taas. Kuin veri hiki viiltää hänen kasvojaan. Raivoisasti mies heilauttaa viikatetta, pyyhkii hikeä, pudistaa päätään. Outoja nämä tähkäpää: leikkivät kypsää ja kun niittäjä kuulee kutsun ja tulee, piiloutuvat maata vasten.

Niin syvää unta nukumme, eivät edes sydämenlyönnit kerro, kenet voi vielä herättää.

Myrskyvaroitus

Rantaviivan käärme pyörii jalkojeni ympärillä:
 karheaa kultahiekkää, meren vihreää sihinää.
 Ei ole olemassa kuollutta kynnystä, turvallista rajaa.
 Jos en katso eteeni, meri lipaisee
 vaahtopääkielellään, paljastaa myrkyhampaansa.
 Tämä on pyörremyrskyjen aluetta
 aikaa, johon mikään seerumi ei tehoa:
 olen kokonaan itseni armoilla, nahaton
 kaikkien ovien läpi kulkenut. Kaulassani punoittaa
 kaksi reikää, kidukset, siivet.
 En tule mistään, olen menossa kaikkialle.
 Quetzalcoatl.

Tämän kirjan runot ovat hävinneet!
 Osasin kirjan ulkoa, nyt
 ryppyisillä sivuilla on ihkauudet runot.

Tähän naiseen kirjoitan itseäni.
 Menen ostamaan lisää kyniä:
 voi voi, enää en löydä häntä mistään.
 Tuossa hänen silmänsä, tässä ääni,
 tuolla juoksevat hänen vaatteensa
 vieraan ihmisen päällä.

Heitän kynät hellanpesään ja kirja huutaa:
 - Polta minutkin! Haluan olla tuli, kiehuva vesi,
 tee, joka tulikuumana palaa lävitse.

Tämä outo kaupunki.

Ihmiset karahtavat säröille, hajoavat
 ja yhdistyvät uusiin muotoihin.

Sitä, jonka opin tuntemaan, ei enää ole.

Kesken puheen kirjaimet lähtevät
 liikkeelle, vaeltavat toisiin sanoihin,
 muihin suihin.

Susi ja musta sika laulavat duettoa
 kaulakkain.

Kenen kasvoin putoan?
 Kuka sanoi minut?

Erämaavaellus

Alan olla jo kaukana. Täällä ei hevini kohtaa
 toista ihmistä. Poltan nuotiota, piipullisen.
 Peltimukissa läikehtii musta neste. Joskus
 tapaan vanhan miehen, niitä joita hanki ei
 enää upota. He seuraavat minua metsänreunaan,
 kääntyvät siitä takaisin. Eivät koskaan ylitä
 aukiota, suota. Jotkut jäljet kulkevat melkein
 samaan suuntaan, häviävät äkkiä sulaan maahan.
 Ei niistä tiedä, millä vuosisadalla ne on tänne tallottu.

Boris Hurttä

Unien kultalassa

kaiken yötä
kasvatan kuuta
kuorin tuskan sipuleita

kierrän vanhoja reittejäni
mätiä haaskoja
maatuvia luurankoja
toukat vaivaavat ruumistani
nypin niitä suuhuni
nielen hosuen

sileällä kalliolla löllyy
keltaisen ihran peittämiä
säälittäviä kalmoja
syötän yhdelle niistä
omasta kainalosta repäisemäni
lihakimpaleen

loputtoman pitkään
saan piileskellä
niissä herättämäni himoa

kivilohkareinen seinä
imaisee sisäänsä kamelilta pään
ja sinne menee koko elukka

kaksi luunlaihaa fellahia
mätkii hakulla maata
raivokkaasti vuorotahtiin
hirviö kuin pulska krokotiili
yrittää karkuun
saa iskun selkäänsä
hajoaa pöliseväksi saveksi

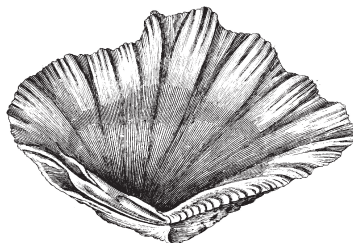
harharetkeni vie minut
autioon palatsiin meren rannalla
kylmien tuulten kuilussa
sortuneen holvin saartamana
seison matkasaappaissani
punakivisellä permannolla

jää luoksemme talven yli
vennottaret kuiskivat
ehkä säästämme henkesi

katselen jalkoihini
jäätynyttä verta se onkin
väärän kuninkaan vuodattamaa

keskiyö
rykäisee minut hereille
kuin tupakkayskäinen huonekaveri
hetken olen huojentunut
ennen kuin todellisuus humahtaa ylitseni

jospa valveillaolo olisikin
edes sen verran lohdullista
kuin nämä painajaiset
haluan takaisin
unien kultalaan

Matkalla

elämän tavarajuna mennä kolkuttaa
pirun kaukana on asema

juttuseurasta en piittaa
ajan kanssa en väittele
emme puhu samaa kieltä
käänän sille selkäni
minun on lähdeittävä
elän vain matkalla
menomatalla olen parhaimmillani

viikon matkan me teemme tunnissa
kuukauden taipaleen aamupäivän mittaan
lentoan lähdemme
vuodenajat valuvat allamme

Elettävä on vissiin

jokainen on syömissen asiantuntija
alan ammattilainen
vaikka lähtökohdat miten huonot
perunaa ja silliä
herkuttelijalle tilliä

robotit eivät minua korvaa
niin kauan kuin pystyn olemaan
tekemättä mitään

Itkevät koneet

itkevät koneet
piiskaavat lasta
joka puristaa nukkea vasten rintaansa
metalliketju viuhuu
huuli repeää
ikenistä vuotaa veri
hampaat punaisella silkillä lepääviä helmiä
äiti? miksi?

itkevät koneet
itkemään ohjelmoidut
väsymättä ruoskivat
lapsi taittuu väriseväksi mytyksi
räsynukke kirpoaa käsistä
tyynet vanhemmat
nyökkivät toisilleen

valkoinen iho
kuoriutuu kuin taikina
kiiltävän metallin päältä
lapsi ei enää valita
nousee jaloilleen
uusi elämäntaparobotti
valmiina palvelukseen

Uskonpuutteessa

miljoona sanaa Päätalon perässä
kaksi promillea selvempi kuin Saarikoski
madonreikiä puupäässä
tähtitieteen oikopolkuja kairaan
kairaan, kairaan
kuula nopein yhteys

Tuukka Hämäläinen

Stasis

Kohta tapahtuu jotain.

Seison pihalla, isä kiroilee lapion varressa.
Kasvaa ruohoa, matoja, ruumiillista kuolemaa.
Kissa tukehtui pensaisiin, jotka tunkevat jo
ikkunoista sisään.

Kohta on pakko herätä. Jossakin välähtää
näyttörüutu.

Mies puhuu innoissaan siitä, kuinka luonto
osaa vieläkin näyttää ihmiselle, vaikka
on autot ja lentokoneet ja datasfääri, me ei olla kuin
paskakärpäsiä. En pidä hänestä tuollaisena.

Varpaat alkavat kihelmöidä, sormet kipristelevät.
Näytöllä vilisee elintoimintojani ilmaisevia
lukemia.
Kohta tapahtuu jotain.

Syksy on pakkasen pitkällä, lapio ei pysty
routaan ja eteiseen sataa muodoton lumikinos.
Ikkunoista töröttävät kasvit kuihtuvat polttopuiksi.
Tyttö hymyili ensi kerran kohdatessamme, nyt
se tuijottaa mykkänä raivohullua isää,
kissan suuta. Äiti nukkuu laatikossa,
sekin synkkä ja ikävä.

Raja hahmottuu. Ensimmäiset kantasolujen uusimat
lihakseni
jännittyvät, tunnen oloni uudeksi valmisteeaksi.
Siitä pitäisi olla riemuissaan, mutta kaikkialle
koskee.
Hetken on epäselvää olenko kuollut vai elossa.
Uneksin isästä, äiti Maan sylistä, tytöstä jossa
tuoksui multa.
Laatikon sisään kasvaa lehtiä, puita, houereita.

Tämä valhe on vasta alussa.

Valeaika

Olemme eläneet valeaikaa, Vanhan Maailman tuhoutumisesta saakka. Meille ei ole todellisuutta – Siis ei siinä mielessä kuin olemme tottuneet ajattelemaan. Kuvittele sammunutta tähteä, jonka valo yhä matkaa halki mittaamattoman universumin. Katsomme taivaalle kuin sanoen: Tähti loistaa! mutta tuo kaukainen Aurinko on kuollut, ei se tee enää mitään, saati että loistaisi. Näin mekin olemme eläneet valeaikaa, Vanhan Maailman tuhoutumisesta saakka, ja kaikesta ymmärryksestä huolimatta katsomme yhä taivaalle kuin sanoen: Tähti loistaa!

Kultainen läpileikkaus

Vihreiden latvojen yllä Kuvun sinertävä kaari,
oma taivas suojanamme.
Ulkona näkymätön perkele.

Järjestelmät, verkostot, monitasotiet
rajaavat elinkelvollista maata.

Heittäydyn keskustan puiston keinonurmelle,
katselen korkeaa tornia.

Siellä sijaitsee Ihmisjumalan huone, suuri tyhjiö.

*Raahaten raskainta taakkaa, pysyen paikallaan,
sukupuoleton mies, omat kuvansa seuranaan.*

Tulee ilta ja tornin ylle valoja
joille suunnata rukoukset,

ja hämärässä käyvät vartijat, palvelijat, ja orjat
rukoilematta pitkin katuja
kuin verenkierto kaupungin suonissa.
Tyhjäkatseisten ruumiiden kalloissa leikkausarpi.

Pimeään turvin onnistun pakenemaan
toiselle puolen kaupungin mekaanisia silmiä, missä

lapsisotilaat kantavat kuolleiden aseveljiensä
pussitettuja ruumiinosia.

Matkalla teokratian herran temppeliin

Entinen Tunguskan rata
tavoittelee tuulta,
minä tähden valoa itseni uuvuksiin.

Metafysiikalla kesti vuosituhantensa kompuroida
siinä missä olemme onnistuneet.
Sofistikon käteni hikoavat vasten arkun metallista
kantta.

Saarnaajalle matkan päässä
hohtaa Teokratian Herran temppeli,
aurinkoja kirkkaampi, kovempi timanttia,
höyhentä herkempi.

Varjo ajoi minut tavoittelemaan mahdotonta,
nainen tiennäyttäjänä.
Nyt olen noussut masennuksen vuoteelta.

Entinen Tunguskan rata tavoitteli tuulta.
Noudin sieltä jotakin pudonnutta,
nyt olen palaamassa kotiin.

Speech of Music

Awoken in a reality like a bad dream.
Strange four-limbed creatures everywhere.
Too much static, too much ambience to sing.

But the wind sings,

and I remember.

All the bloodshed and death, I went through it
by pure instinct, a gut-feeling that this is what was once done.
That this is what anyone, everyone must do to survive.

Still no way to make a sound.
I wonder if my auditive organs have suffered some damage,
perhaps, unlike we predicted, the process of going into stasis
was too much for these frail bodies.

My wings may grasp solar ether,
my mind resonate astral thoughts,
but I'm still flesh,
I am blood and I am fungus.

Afterwards we're lost, unable to say how long we've been down there.
The mountains loom, the mountains quake,
and we'll return home.

As I fly slightly above the ridges, the winds petrifying
hold takes me, it's just like I remember it.
Soothing, comforting.

The static is gone, I feel my vocal-cords alight,

and I sing.

Tuukka Hämäläinen (s. 1987) on helsinkiläinen runoilija ja toimittaja, jonka esikoiskokoelma "Moottorit" (Ntamo) julkaistiin tammikuussa 2010. "Moottorit" ei kumartele runouden nykytrendeille, vaikka pyrkiikin paikoin laventamaan ilmaisua esimerkiksi moniäänisillä teksteillä. Hämäläinen kirjoittaa sci-fi-henkisiä proosarunoja ja toimittaa musiikkikirjoja (mm. Encyclopedia Idiomatica, 2009). Hän on opiskelee mm. teoreettista filosofiaa ja kirjallisuustiedettä.

Mauri Lehtonen

Hiljaisuus väistyy

Juoksemme hoitamattoman puutarhan varjoissa. Ohi köynnösten peittämien rautaporttien ja lammen, jossa ikivanhat sammakkoeläimet nappaavat hyönteisiä pitkillä, tahmeilla kielillään. Lempeät värähtelyt ja eksoottiset tuoksut murtautuvat puiden kuorista. Poimimme taipuneilta oksilta pudonneita hedelmiä ja syömmme niiden sisuksista tihkuvaa notkeaa lihaa.

Yön hyönteiset tanssivat kuolleiden liljojen yllä. Ne ryöstävät yötuulen ja vievät mukanaan sortuneen temppelin raunioihin, jossa suunnattomat basalttipatsaat puhaltavat ulos paholaismaisen kakofonian perverssejä riitaintointuja. Kylmä kuu luhistuu kanervikkojen ja kuivien sammalten, puron ja harmaan tasangon yllä. Laakson ympärillä kohoavat vuoret kylpevät jo aamuauringossa.

Kirkasvetisen järven rannalla sypressit, moniväriset kukat, iättömän aamun sirpaleet ja hämähäkinverkot tärisevät suunnattoman kivisen sylinterin tunkeutuessa maankuoren läpi. Suurenmoiset kankaat otetaan esiin ja niiden kudelmat piirtyvät uuden maailman sateen ja tuhkan läpi.

Raitiovaunut kolistelevat läpi kuparinvärisen syyspäivän koskemattomien näkyjen, spektrimäisten henkilöasetelmien, bridgepöytien, vääristyneiden muotojen utuisen efemerian ja mekaanisten antilooppien. Ylitsevuotavien purkausten virrat ajelehtivat taustalla ja syöpyvät läpi kujien ja slummien. Liu'umme matalaan poukamaan, jonka rannalla herkkävaistoinen lapsi silittää pelikaania.

Porttoloita & pelihalleja. Epätoivon hikeä. Kadonneiden heimojen riu-tuvia jäännöksiä loputtomien puistokäytävien sokkeloissa. Tammien katveessa kemiallisten virtojen muotoilemat näyt sulattavat aivomme. Lännessä kuumat punaiset sävyt katoavat kaukaisuuteen.

Liikumme ovista sisään ja ulos mielemme mukaan. Syömmme appelsiineja ja syljemme happamia kiviä kaikilla maailman kaduilla.

Jood Järventaus

Ajan lapset

tähtien väliset etäisyydet
ovat kosketus välillämme
hengitän sinua pysyäkseen elossa
tahdon kasvaa sinuun kiinni
kuin kirsikan kukka puun oksaan

putoamme ajassa alas
kuulemaan maan muinaisten viisauksia
kunnes syöksymme ylös
kuolemantanssiin taivaan halki
jumalten korkeisiin temppeleihin
ei sen väliä, vaikka
minulla ei ole mitään
olet kaikki mitä tarvitsen

Sudentaival

jotain tässä hetkessä
avaruutta joka sikiää liskoja
hiljaisuus kerää raakaa voimaa
lauluni täynnä unilintuja
odotan kylmiä, kirkkaita öitä
niiden parantavaa valoa

pimeys kuhisee revontulia
lintuni lentävät pohjoiseen
seuraan sinua, sudenpolulla

Hopealintu

Vanha Äiti
synnytin linnun
hopeasiipisen, nimettömän
siipirikkoisen, särkymättömän
nostin linnun kämmenelleni
puhalsin sen nokkaan
se alkoi levittää siipiään

Vanha Äiti
katso, lintuni, käteni pesässä
suojelen sitä
Ei se ole sinun, lapseni.
lintu, harmaasulka
mykkä kuin vastasyntynyt kyynel

lintu lensi pois, korkeuksiin
katosi sumupilviin

Unilaulu

laulan perhosia
syön vuoria ja metsiä
juon jokia ja järviä
kämmentellen metsän eläimiä
kourallinen ennen vedenpaisumusta

laulan pieniä lumitähtiä
jotka kasvavat kuin pyörivä lumipallo
otan vastaan viiman uurtamat kasvosi
peitän ne tuulen suudelmaan
ole siunattu, ystäväni vanha aika

laulan perhosia
nauruni lennättää lintuja taivaalla
nekin lajinsa viimeisiä konkareita
uusi aika syntyy verenpisarasta
lennän perhosen siivin
näkyvätön ajan hammas puree
sudenmerkin iholle

Linnununi

lasilintu sydämessä
ui unen jokia ristiin
silmit valonlähteitä
pimeässä on helppo olla ehjä
tänään sulkeutuu tuhat silmää viimeiseen uneen
laulan itseni vereslihalle
unessa uskallan taas itkeä
ja olla säröinen, unesi kaltainen ominaisuus
kauhea ja samalla ihanne
tuttu ja vieras ystävä

Sudenuni

silmissä tunturien hiljaisuus
talvi sielun nimi
sudenturkissa vaellan
loppumatonta taivalta
vanhat kertovat tuulen henkäyksin
olen matkalla alkukotiin
olen lumihietale kielelläsi
sulan, katoan kuin henki

Kalastajat lähtevät
tuuli purjeillaan
hakemaan saalista
raskaana oleville naisille.

Kylvän perunaa keväisin,
istun ja katson
kukkivaa vihantaa.

Varpaistani versoo juuristo
syvälle
tuoksuvaan huumaan.

Metsässä kaikuu.

Niityllä on omat purtensa;
valkeaa vihreällä.

Ympäröivää aavaa,
pehmeää multaa,
verkkoni sormilla kylvän.
Asetan poveen siemenet, mukulat,
kostutan.

Minun mereni on maa!

Kasvaka. Kukkikaa koko kesä.
Syksyllä olkaa hedelmistä raskaat.

Purjehtikaa kauas ja syvälle.
Palatkaa vuoden vaihtuessa.
Tuokaa mukananne mirhamia, kultaa
vastasyntyneen lapseni otsalle;
kaikki seitsenhaaraiset kyntteliköt,
purppuranpunaiset kääreet.

Matkustakaa vieraisiin maihin.

Takaisin tullessa kertokaa
ihmeellisiä, avantgardistisia kertomuksia
pienistä ihmisistä,
jotta unohtaisin
sammaleet, kastehelmet,
pienet vanamot,

rannattoman kamaran.

Minun
mereni
on
maa

Saana Tykkä

Näkevätkö meret
unta?

Kasvavan valon joskus vähetessä
ihmettelen,
että niinkö seuranaan käy
myös kaikkiin
vesien unelmaan,

antaa kaislikon ailahtaa vuorottain
rantaan.

Ja ehkä syvällä
hengittää kidusmaan
sinivihreän hämärän
asukkaat

kyljissään kantavat
kuin siivuttua punaa
koralliruusut,

eivätkä tuoksut merisyreenien

juhlistakaan alkua
siellä kalmanvalkeaan tottumattomat

vaan hiljaa tummuvat yönsä
hiipivän horteen harson
peittäessä taivaan

yhä uudestaan

kerälle käyvät jäisen avaruutensa

kosteaan tomuun
nukahtavat,

missä kiinteän merkitys on olla
iäinen lopullisuus.

Marianna Leikoma

Apollon laulu

(sävel "Yölinjalla")

Mä lennän aina yössä Starbuck seuranain,
kun kerran Viperin näin alleni mä sain.
On mulla raskas työ
ja ikuinen on yö.
Mä lennän vaan
Galaktikaan...

Mä näen vastassamme cylon armeijan.
On ihmiskunta tehnyt mokaan valtavan.
Ne pian meidät lyö
ja lapsemmekin syö,
mä lennän vaan
Galaktikaan...

On cyloneja mahdoton kai vastustaa,
ei auta teknologiamme laisinkaan.
On ainoot turvamme
näät vanhat laitteemme
siks' lennän vaan
Galaktikaan.

Mä vielä joskus isään vaikutuksen teen,
ja suosiossa ohi velivainaan meen.
Mut siihen asti saan
mä aina uudestaan
taas lentää vaan
Galaktikaan.

Mä lennän vaan
Galaktikaan...

Mä lennän vaan
Galaktikaan...

Makeanveden kalmarin juhla

(sävel "Teddykarhujen huviretki")

Jos ulos haluat mennä nyt
niin takuulla yllätyt.
Näät siellä lammikot veriset
ja tantereet myllätyt.
Kas ambergrisiläiset taas on
nyt käyneet vanhaan karkelohon
on juhla jälleen jättikalmarimme!

Näin kaupunkimme asukkaat saa
taas ulkona mellastaa.
Ja kaikki eksyneet turistit
he rauhassa teurastaa.
Turistit kun laumoina ain,
he tänne saapuvat vuosittain,
nähdäkseen juhlan jättikalmarimme!

Juhla joka vuotinen
tuon suuren kalmarin
on villi niin kerrassaan.
Turistitkin kautta maan
käy sitä tänne aina katsomaan.

Kansalaiset taaskin juo,
on kadut niin kuin suo
ja elo niin huoleton!
Vaan aamuyöstä harmahat sienet
vie ruumiit piilohon,
jo uupuneet bailaajatkin on!

(Eka säe uudestaan)

Sci-fistin itkuvirsi, v2 (sävel "Rosvo-Roope")

Jos täytätte mun maljani, niin tahdon kertoa,
surullisen tarinan joll' ei oo vertoa.
Se on laulu maailmankolkasta, Suomi nimeltään,
jonka telkkari ei suostu scifistejä ymmärtään.

Joskus kai sai täällä hieman sci-fii telkkariin,
Star Trek, vanha Galaktika, Myrskylinnutkin.
Illansuussa riemuna Tähtiportti, niin,
sitten joku muutoksen näin teki eetteriin.

“Suomessa ei kukaan tahdo sci-fii katsoa,
ainakaan ei ole väliä mitä jaksoa.
Jos lopetetaan kaikk' aivan kesken kausien,
niin uusintoina katsoo niitä nörtit riemuiten.”

Subilla taas spesisarjat paikkaa vaihtavat,
Angel sekä Buffy katsojia kaihtavat.
Monet hyvät sarjat ne yöhön hukkuvat:
työssäkäyvät spefi-fanit silloin nukkuvat.

Carnivale ja Galaktika, vihdoin telkussa!
Mutta, niinpä tietenkin: pikkutunneilla.
Tavalliseks' sarjaks kai Lostii luulivat,
koska hyvän kellonajan sille antoivat.

Surullinen tarina, se tähän lopu ei.
Sci-fi kansan epätoivo Amazoniin vei.
Sieltä saadaan sarjat DVD-muodossa.
Haistakaapa kukkanen te Pöllölaaksossa.

Ylistys suomalaiselle fandomille (sävel "Can't Buy Me Love")

On fandom siisti asia
koko maailmassa.
Mutta kaikkein parasta
se on koto-Suomessa.
Sillä Finncon ilmaiseksi
Pohjolassa tarjotaan.

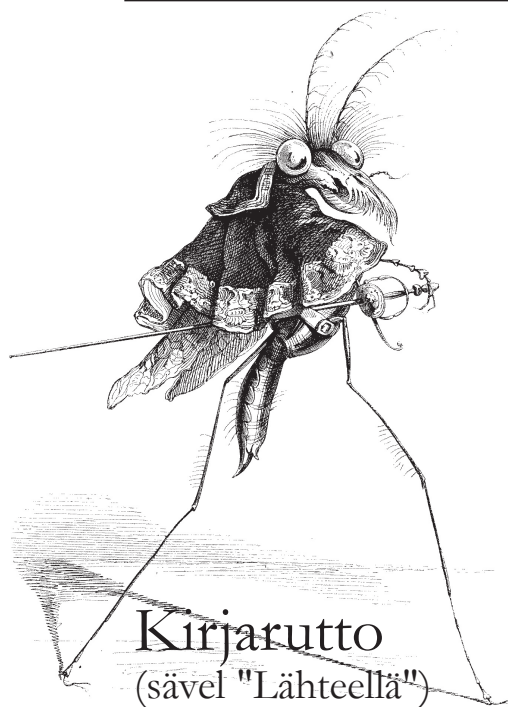
(chorus)

Vain Suomessa,
ilmaiseksi conin saa.
Vain Suomessa-aa,
Suomessa – jee!

Kun jäsenmaksun maksat vaan
niin hienot lehdet saa.
Kuukausittain mafiaan
käyt viinaa ottamaan.
Näinhän on kai kaikkialla
mutta vain Suomessa...

(repeat chorus)

Kirjarutto (sävel "Lähteellä")

Mä kirjoja nyt katselen,
kauniina pinossaan,
vaan kirjarutto turmellut
ne onkin kokonaan.

Kas tuossa Dostojevskia,
on menneet muuttumaan
kun loppu nyt onnellinen
pääs niihin tarttumaan.

Ja tuossa Harry Potterit
yhdessä kasassa.
Sai Dudley Harryn hengiltä
toisessa osassa!

Kai rakkauden täyttymys
on juonista paras!
Ehkei, jos hahmot kyseessä
on Sam ja Legolas!

Oi kirjarutto, kuule mua,
saat täällä mellastaa,
jos muutokses voit kirjoihin
huonoihin rajoittaa!

Twilight - Houkutus (sävel "Kun hämärtää")

Öisin kun saavut huoneeseeni,
kai houkuttaa?
Miksi et nouse vuoteeseeni,
jos houkuttaa?
Mä tuskin maltan ottaa että sinut saan,
se vaikeeta on, kun houkuttaa.

Saavu jo luoksein, Edward-kulta,
mä tahdon sua,
kaiken mit' tahdot saat sä multa,
jos imet mua!
Mä tuskin maltan ottaa että sulta saan,
se vaikeeta on, kun houkuttaa.

Kaiken mä tahdon et' teet mulle,
mut valloita!
Jos vereni kerran huutaa sulle,
se vuodata!
Siis oo nyt mies, mun kulta, hampaat esiin vaan!
Ja ota mut, jos houkuttaa.

Filkeistä

Filk-viisulla tarkoitetaan perinteisesti sitä, että otetaan joku olemassa oleva sävel ja kehitetään siihen uudet, sci-fi- tai fantasia-aiheiset sanat. Sana "filk" tulee "folk"-sanon väärinkirjoituksesta. Filkkaus juontaa juurensa 1950-luvulle, jolloin sci-fi -fanit alkoivat coneissa laulaa kansanlauluihin pohjautuvia spefi-sanoitettuja lauluja. Laulajat säestävät usein itseään perinteisin folk-instrumentein tai esiintyvät kokonaan ilman säestystä. Perinteisesti filkkaamiseen kuuluu myös laulamisen riemu: sillä, laulaako oikein, on paljon vähemmän merkitystä kuin sillä, laulaako ollenkaan ja ovatko sanat onnistuneet. Filkit sopivatkin sitten mainiosti yhteislauluksi. Mistä aiheista suomalaiset filkit on tehty? Perinteistä spefi-kamaa löytyy toki, esimerkiksi Star Wars- ja Taru sormusten herrasta -filkkejä on tehty kasapäin, samoin roolipeleihin, mangaan ja animeen sekä tietokonepeleihin liittyviä filkkejä. Laulut voivat myös kertoa fandomista itsestään.

Marianna Leikomaa
Artikkelin laajempi versio julkaistu Usva 3/2005:ssä.

Liisa Rantalaaho

Space Opera

A Filk for Alastair Reynolds, Finncon 2009

Melody: La donna é mobile / Verdi: Rigoletto

Deep the eternal night

Huge space ships turning

Moving faster than light

Bright novas burning

Planets mysterious

Lost populations

Heroines dangerous

Far out space stations

Galactic struggles

Ancient inventions

Epic dimensions:

Space Opera!

Space Opera!

It's Space Opera!

Lännen mönkijä (sävel "Lännen lokari")

Täss on mönkijä nyt Lännen pusikosta,
olen kulkenu vaikka missä,
olen käynynnä Meritiaanissa,
Enturansissa, Haspöntissä.
Olen kulkenu maita ja aavikoita
ja Kolumbian kukkuloita,
ja kaikkialla kiviset perunat muistaa
Lännen tonkijoita.

Ja Henki se on tonkija ja spektrin se ottaa
vaikka kiven sisuksista,
ja haaveet on mullakin, vaikkei ne ooka
NASAn ohjelmista.
Sillä sammalen suoja oisin hautomakone
ja se täynnänsä munasia,
ja kaikki ne kuiskis: Oookkos sä nähnyttä
Dejah Thorisia?

On Klovisilla käyty, on Piisiä nähty
miss on kesä sekä hiekkaa tuulee.
Vaan siitä olen kyllä jo tarpeeksi saanu,
että koko ajan käskyjä kuulee!
Mutta punakivihiekkaan kun kuoppaan kaivan
niin sinne se ilonpäivä koittaa,
ja kunhan Marsin myrskyt mua riepottaa,
niin vapaus se viimeinkin voittaa!

Uutispäiväys 31.01.2009:

Marskulkija Spirit on kohdannut odottamattomia ongelmia. Se ei ole joka kerta tallentanut päivän tapahtumia pysyvään muistiinsa eikä käskystä huolimatta ole aina liikkunut paikaltaan. Parin päivän jälkeen Spirit alkoi taasotella käskyjä.

Mixu Lauronen

Night of the Wings

Clouds gather, sun goes down
Dark chill engulfs the town
As the night falls
He calls, he calls

It is the fate of town's men
To fall, time and time again
Under that evil spell
Of hell, of hell

And they meet, face to face
The master of that accursed place
Who rises from the lake
Awake, awake

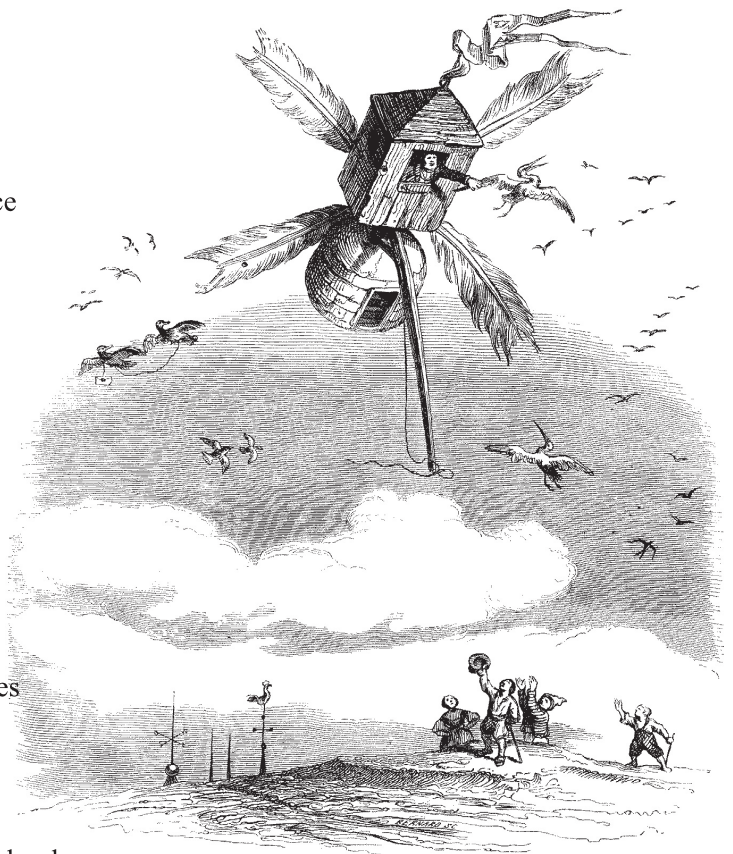
Water from his skin dripping
Jaws gnawing, talons ripping
Once, twice slash the wings
He sings, he sings

Oh, how charming is the voice
That never offers them a choice
But calls them to the shore
Once more, once more

Like one mind the crowd behaves
Turning to the foaming waves
They walk into the deep
Asleep, asleep

The lake is spilled with human blood
Until it satisfies the god
And when the deed is done
He's gone he's gone

Awaking, as they were asleep
People to their homes now creep
Praying: master please
Us release, us release

Eeva Pohjonen

Maan päällä ei ikuista ole

Keveät siivet kuin puuterilumi
oli ihmeellisellä hahmolla,
joka liehuen kallion päällä
löi tamburiiniin ja laului:
”Maan päällä ei ikuista ole
tule tanssimaan
tule tanssiin
maan päällä ei ikuista ole.”
Hiiretkin tahtoivat tanssia,
hämähäkit ja heinät.

Maassa neljäkymmentä kokkipoikaa,
jotka hyppivät karkeissa puvuissaan,
satayksi sisäkköä
jotka pyörivät sinimekoissaan,
yksinäinen luutamummo,
joka tanssi luutineen,
kaikki tanssivat ja lauloivat näin:
”Maan päällä ei ikuista ole,
annathan kätesi, rakas,
anna kätesi,
tanssitaan käsikkäin.”

Kruununprinssi piti hellimmin kättä
neidon, jonka hän äsken nai,
neidon, jonka kyynel
heijasti taivaalle ilon,
nuori prinssi piti nuorikon kättä
hellästi ja laului myös:

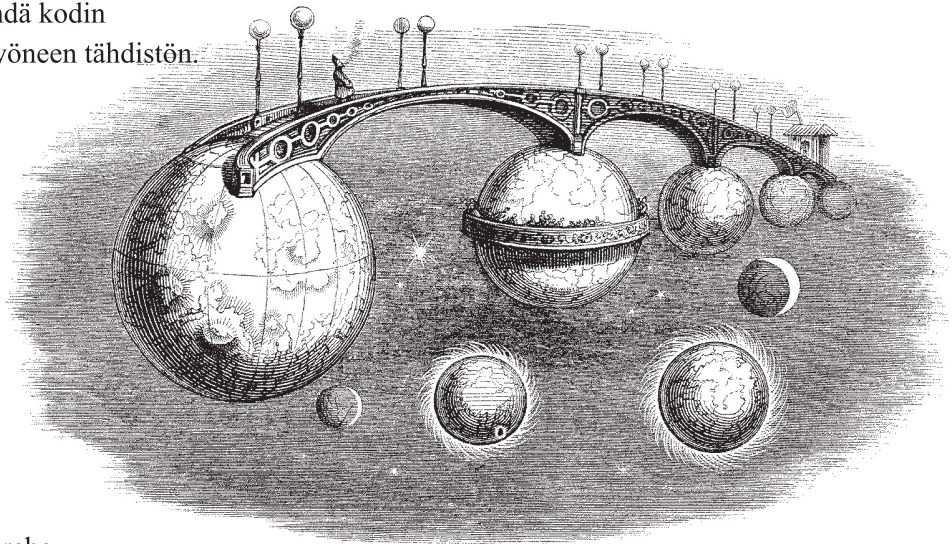
”Jos maan päällä ikuista olisi,
ikuisesti,
ikuisesti käsikkäin
kanssasi tanssisin.
Ilman sinua en söisi tai nukkuisi,
rakastan sinua niin.
Siis tule tanssiin, rakas,
tartu kanssani hetkeen,
ja tartu rakkauden käteen,
rakkaudella on ikuisen henki
ja taivaan henki ikuisesti.”

Sitä samaa laulua lauloivat
madot ja korppikotkat,
rumat punaiset pirut,
julmat suloiset noidat,
haudankaivuri, vaskienkeli.
Se soi kaikille, jokaiselle.
Annathan minulle ihanan kätesi,
anna kämmenesi sormiini,
liiku kanssani tanssin rytmissä
tässä hetkessä,
maan päällä ei
ei ole
ei ole, ei maan päällä ole,
maan päällä ei ikuista ole.

Insinööripohjainen it-konsultti
 ruostui surusta taapertaessaan yksin -
 [referenssi scifirakkaustarinaa] oli lähtenyt.
 Kun ektoplasmatroli tuli eteensä ja kysyi tietä
 sinne missä
 voi keskustella tieteestä:
 hänellä oli idea, miten ihminen on ohjelmoitu.

Tähtitorni

He löysivät tiensä kiivaasti väitellen
 sinne, missä maailmankaikkeuteen kaiverretussa kolossa
 saattoi nähdä kodin
 sisäänsä syöneen tähdistön.

Murehe

Olipa kerran murehe
 ja se vuodatteli murehisia.
 Se istui ja katui tylsänä
 se kastui ja itui ikävänä
 oli kyllästynyt murehe
 ei halunnut olla murehe.

Sen kauheat murehensilmät
 kuin suden silmät möllivät.
 Se heittäytyi selälleen
 ja murehetti itselleen.
 "O kaahea", sano se, "kaahea
 o elämä orjantappura.
 Mum paenaa syöntä ja ahistoo rintoo
 ko syysmyrsky piiskoo lammen pintoo."

Se murehe kölli kalliolla.
 Murehella oli mukava olla.

Luna

nuoren jumalan kiihko on loputon,
 nuoren jumalattaren loputon ja pureva

yö
 hän juoksee kuunsädettä alas
 valelee hiuksillaan kultaiset kasvot
 pudottelee suudelmia otsaan
 poskeen, näykkää
 huuleen, nuolee
 kaulaan, mielettömänä puree
 alas solisluuta, lyhyt on yö
 upeaa rintaa alas
 alas nänniin, imee sitä kiihkeästi
 kunnes nuoren miehen vartalo herää

Klaus Mammuksela

variin , tango

minät tunnen miehen jonka haluan olevan
isäni.

tapasimme ohimennen ei-niinkään-paikassa
jonka värejä en kykene palauttamaan mieleeni,päättelen
kyse olevan unesta
jollaisina meillä teetetään
mielettömiä pakkotöitä

mies joka muistuttaa
kumaruudeltaan jotakin läpikulkumatkojen
ja lepakkopölytyksen filosofiaa
kulkee metsänpeitoissa

hänen miilu-unissaan
minät näyttäydyn päivääveina,

karanneeneetoksena

sanoista sanoutuneista
tuskan etsikoista
vaihdokkaan ymmällöoloon

viisivuotissuunnitelmien
romanttisista sankareista

siis isistä joiden opissa hoboan
sinisissä junissa rakeisiin
radanvarsikaupunkeihin

Vain leivästä

myyn lauluni leivän
valloituksesta myyn

rakastajan suuni ja lopuksi

kaksoiskappaleet jumalaani
vaikka sillä, että myy ja sillä

että ryöstömurhaa
on eroa vain silmän
kääntö.

isäni yksityiskohtaiset ohjeet koskevat variiden poikalintuja

niiden vähittäistä kesytystä ja äkillistä

tappamista sulista pukeiksi

eikä edes nälkään

Nälkään

syön leipää ja leivällä minut vähittäin kesytetään

kuohitaan & salamamurhataan

eikä edes nälkään

!

ihmisen minun isäni

mies

joka löysi isänsä

kevlarahkiosta

pukee siivin

Mixu Lauronen

Arvosteluja

Aregemia

Mark Mallon
Tammi 2010

Aregemia on saarivaltio, joka sijaitsee Norjanmerellä. Siellä on hieman vajaa 700 000 asukasta, ja pääelinkeino on teollisuus. Tähän maahan Mallon sijoittaa kokoelmansa runot.

Kokoelmaa lukiessa tulee vääjäämättä mieleen kysymys: miksi Aregemia? Runot voisivat sijoittua todelliseen nykyhetkeen ja -maailmaan. Ne ovat hyvin urbaaneja. Toistuvina elementteinä ovat kerrostalot, autot ja keinotekoiset valot.

Runoissa kerrotaan tavallisista asioista: rakkaudesta, pelosta, ihmissuhteista ja niin edelleen. Loppusointuja ja rytmiiikkaa ei ole. Osa runoista on suorastaan proosarunoja, lyhyitä novelleja puettuna runouden asuun. Mallon on hyvin moderni runoilija.

Runot ovat hyvin tasaisia. Lukija jää odottamaan loistavia oivalluksia tai floppia, mutta kumpaakaan ei koskaan tule. Mallon kirjoittaa vähäeleisesti, jopa lakonisesti. Lukijalle jää sellainen maku, että osa runoista on kirjoitettu vain, jotta kokoelma saataisiin täyteen.

Aregemia on saksalaissyntyisen Mark Mallonin esikoisrunokokoelma. Tästä on hyvä jatkaa. Mallonin kannattaa kuitenkin miettiä, onko etäyttäminen välttämätöntä tällaisten runojen kohdalla.

Moottorit

Tuukka Hämäläinen
ntamo 2010

Spefirunokokoelma on Suomessa todellinen harvinaisuus. Moottorit on eräänlainen dystopia maailmasta, jossa ihmiset elävät kuvun alla, ja jossa mystinen Ihmisjumala hallitsee maailmaa.

Moottori sisältää sekä perinteistä runoutta että proosarunoja. Osa proosarunoista on otsikoitu nimellä Puhetta, ja ne sisältävät eri henkilöiden kommentteja. Nämä ovat kirjan antoisin osa.

Perinteiset runot eivät sitten toimikaan niin hyvin. Niissä on kliininen, liiaksi hiotun tekstin tuntu. Osaa lukee jopa hieman vaivautuneena. Runot eivät koskaan pääse täyteen lentoon.

Hämäläinen pitää taustamaailman loogisena ja elävänä. Välillä vulgaari kieli tuo hyvin synkän tunnelman esille. Viittauksia on mukavaa bongata. Niistä löytyy selitys kirjan lopusta. Hämäläinen lainaa niin spefin perusteoksia kuin filosofejakin. Osa teksteistä on sellaisia, että runon ymmärtämiseksi täydellisesti täytyy ymmärtää myös lainaus. Runon perimmäinen idea saattaa siis jäädä lukijalle hämäräksi, kunnes hän lukee selityksen. Asian olisi voinut ratkaista toisin.

Moottorit on omalaatuinen lisä Suomen spefikirjallisuuteen. Sen osat toimisivat yhteen hiottuina jopa novelleiksi. Taustamaailmassa, kukupaugungissa, on ainesta jopa romaanin pohjaksi. Hämäläisen kannattaisi kokeilla proosaa, sillä siihen hänellä on selvästikin lahjoja.

Eero Suoranta

Talvikuninkaan tulkintaa

CMX-yhtyeen lauluntekijä A.W. Yrjänä on tunnettu monitulkintaisista sanoituksista, jotka viittaavat kaikkeen mahdolliseen kvanttimekaniikasta Kalevalaan. Yhtyeen tuotantoa on mahdollista kuunnella myös pelkästään musiikista nauttien, mutta houkutus kappaleiden merkityksillä spekulointiin on usein vastustamaton, mihin Yrjänä lienee pyrkinytkin.

Spefin harrastajalle CMX:stä tulee ehkä ensimmäisenä mieleen konseptialbumi Talvikuningas (2007), joka kertoo saman tarinan kuin Yrjänän vielä julkaisematon scifi-romaanin. Talvikuningas kertoo yrityksestä lopettaa vuosisatoja kestänyt sota tähtienvälisten valtakuntien välillä. Albumi alkaa kuninkaallisen pääkaupungin piirityksellä, josta siirrytään ajassa taaksepäin seuraamaan erään sotilaan matkaa vastarintataistelun johtajaksi. Lopussa palataan tarinan nykyhetkeen, jossa voitettu kuningas joutuu kohtaamaan oman voimattomuutensa.

Läpi albumin Yrjänä viittaa eri kansojen mytologioihin ja uskontoihin, assyrialaisista atsteekkeihin ja hindulaisuudesta zarathustralaisuuteen. Teologiaa opiskellut lauluntekijä hyödyntää toki myös Raamattua ja kristinuskoa. Talvikuninkaassa sotajoukkoja kutsutaan enkeleiksi ja heti ensimmäisessä kappaleessa pohditaan perimmäisiä kysymyksiä: ”onko maailma rajattu, me sen vankeja / silloin on jumala takana kaiken”. Viittaukset ovat tar-

peeksi systemaattisia, jotta niillä voi uskoa olevan keskeinen merkitys albumin teemojen kannalta.

Talvikuninkaassa enkelit tai taivaalliset sotajoukot mainitaan kolmessa eri kappaleessa, jokaisella kerralla kuninkaan vastustajia tarkoittaen. Hänen armeijassaan taistelevat pretoriaanikyborgit taas kuvaavat itseään lähes päinvastaisella tavalla: ”muuntogeeni susilauman tekee meistä khimairoista”. Sotapropagandan taipumus esittää vihollinen peitoina ja hirviöinä ja oma puoli Jumalan sotureina on siis albumissa käännetty pääläelleen, koska tavanomaiset vertaukset eivät enää kuvasta kuninkaallisen armeijan käsitystä taistelustaan.

Levyn viimeisessä kappaleessa piiritäjien komentaja sanoo myös kuningasta itseään ”elävien jumalaksi”, mutta vain pilkatakseen tämän häviötä: ”taivaankannen kannattaja, vuori kultainen / ne nimiä on vain ja nimet otetaan nyt pois”. Kaikkivaltiutta tavoitellut maallinen hallitsija saa nähdä valtakuntansa sortuvan ja kysyy lopulta itseltään: ”Turhaako siis tuokiot ja kaikki tämä sisälläni / uhma kuolevaisen kohti pimeyden kasvoja.” Nousukas on voitettu ja vain Jumala jää – jos häntä edes on.

Talvikuninkaassa on myös jonkinasteinen pyhimyshahmo, vastarintataistelija Maltan Hiram, joka ”kultaisen legendan

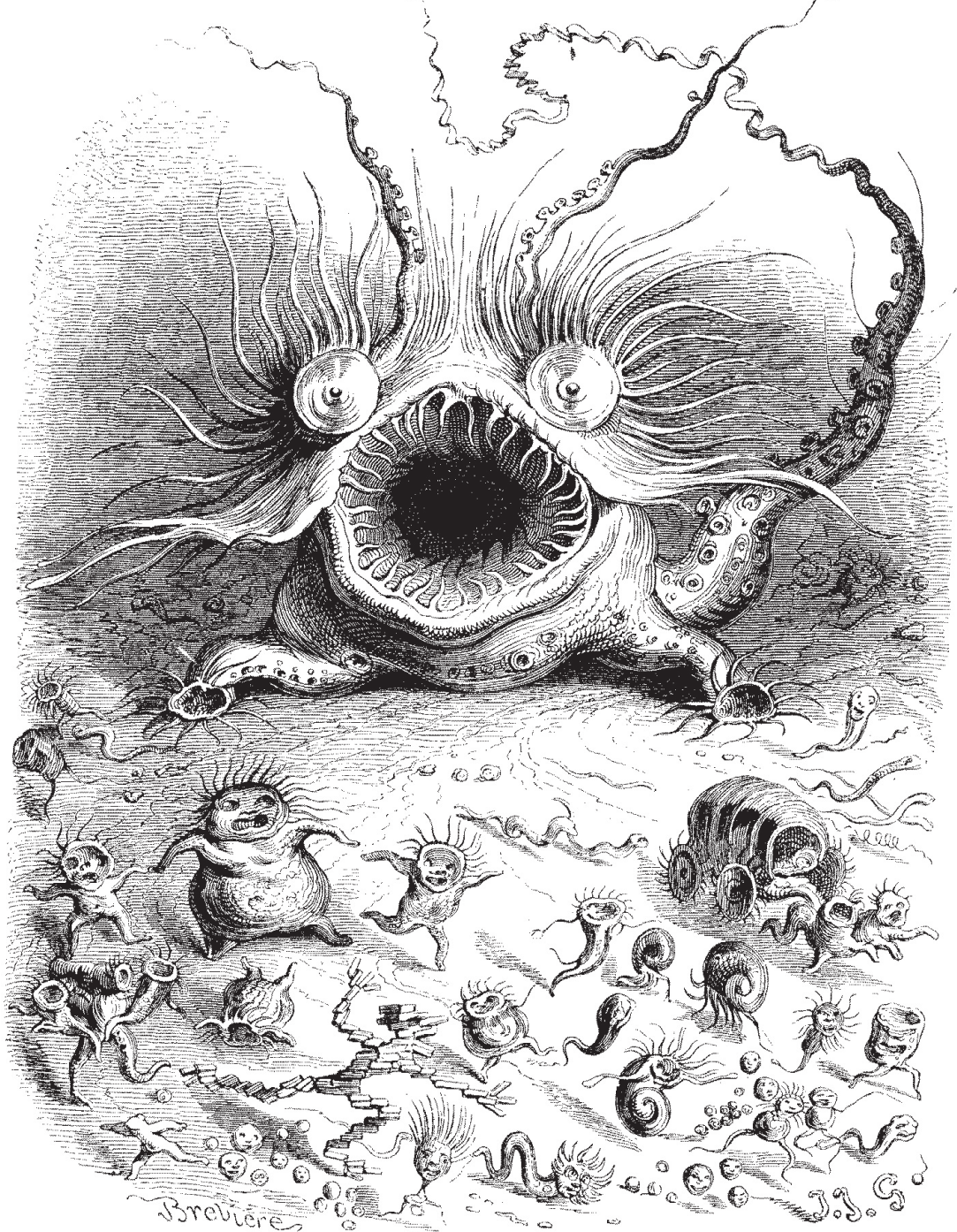
apokryfin” mukaan otti vihollisensa avosylin vastaan. Kuninkaan joukoista loikannut komentaja seilaa Gayomart-aluksella, jonka nimi viittaa zarathustralaisen mytologian ensimmäiseen ihmiseen. Talvikuninkaan maailmassa ihmisten kasaaminen muuntogeneeistä ja kybernetiikasta on selvästi yleistä, joten on hyvinkin mahdollista, että Hiram on kirjaimellisesti ”oman kuninkaan-sa luomus”. Vanhan testamentin Jumalan tapaan kuningas saa kokea, kuinka luotu ihminen rikkoo hänen käskyjään, mutta tällä kertaa se on tarpeeksi syöstäkseen luojaan vallasta.

Yrjänä on käsitellyt kamppailua Jumalaa vastaan aikaisemminkin. Sivun paholaisen päiväkirjasta -kappaleessa sotaa käydään oikein avaruustaisteluna ja langennut enkeli pohdii kapinansa syytä varsin samaan tapaan kuin Talvikuninkaan lopussa. Molemmat hahmot ovat kuitenkin osittain sympaattisia, eikä Yrjänä tee uskonnosta moraalin mittaria. Sankarillinen Maltan Hiramkin käy se taansa ihmisten, ei jumalten puolesta.

Kuva: Sami Saramäen taidetta Talvikuningas cd:n erikoispainoksen lyriikkavihkosta

Jyväskylän Science Fiction Seura 42 ja
Finncon-yhdistys ry
kiittävät kaikkia Finncon 2010:een osallistuneita!

...ja suuntaavat kohti seuraavaa Finnconia
Turkuun 14.-17.7.2011!